

Samazinot pabalsta saņēmēju skaitu, bezdarba līmenis nesamazinās

Arvien vairāk izskan optimistiska informācija par to, ka bezdarba līmenis Latvijā pamazām samazinoties.

Protams, ja es pareizi izprotu šādu statistikas datu iegūšanas metodoloģiju, tad manā skatījumā šeit vairāk runa ir par oficiāli reģistrēto bezdarbnieku jeb pabalstu saņēmēju skaita sarukšanu, nevis reālu bezdarba līmeņa samazināšanos.

Jāņem vērā, ka šo statistiku pozitīvāku padara gan daudzie iedzīvotāji, kas pamet Latviju, izvēloties strādāt ārzemēs, gan arī tie cilvēki, kuriem darba joprojām nav, bet kuri bezdarbnieka pabalstu vairs nesaņem. Citiem vārdiem sakot, šeit runa ir par manipulēšanu ar statistikas datiem, nevis reālu jaunu darba vietu rašanos. Vienkārši tiek saskaitīti tie ekonomiski aktīvie Latvijas iedzīvotāji, kas saņem bezdarbnieka pabalstus. Nevar noliegt, ka situācija vairs nav tik drūma, kāda tā bija pagājušajā gadā, un jaunas darbavietas rodas, tomēr tas notiek ļoti lēnām, un par nopietniem uzlabojumiem šajā jomā runāt vēl nevar.

Dzirdēti arī Starptautiskā Valūtas fonda apgalvojumi, ka ir gaidāma ekonomikas atveseļošanās, darbavietu skaitam būtiski nepalielinoties. Jāņem vērā, ka organizācijas, kas aizdod valstīm naudu, galvenokārt interesē labi statistikas dati. Atbilstoši tiem šāda veida atveseļošanās tiešām ir iespējama, un naudas aizdevējus tas apmierinās, jo viņus neinteresē tas, kāda ir reālā situācija šeit uz vietas. Proti, palielinoties eksporta, bet samazinoties importa īpatsvaram «uz papīra», ekonomiskā situācija valstī uzlabosies. Taču iedzīvotāju labklājības līmenis tādā veidā neuzlabosies. Jāņem vērā, ka ražošanai ir septiņu līdz desmit procentu liels īpatsvars no visas Latvijas ekonomikas. Šādā variantā, nepieaugot darbavietu skaitam, grūti ir iedomāties, kā varētu uzlaboties situācija, piemēram, dažādu pakalpojumu vai finanšu sektorā.

Kad un cik daudz Latvijā pieaugs darba vietu skaits, lielā mērā ir atkarīgs gan no kopējās ekonomiskās situācijas, gan arī tā, cik veiksmīgi šeit attīstīsies ražošana gan vietējam patēriņam, gan arī eksportam. Taču, lai tas notiktu, ārkārtīgi svarīgi ir tas, kāda Latvijā būs nodokļu politika, uzņēmējdarbības vide, valsts atbalsts biznesa attīstībai utt.

Kārlis Ketners, RTU profesors